

Є. О. Редько

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Семантичні етноніми в українських арготичних системах

Редько Є. О. Семантичні етноніми в українських арготичних системах. У статті розглянуто семантичне називання етнонімів в українських арготичних системах, визначено основні моделі перенесень та особливості творення номенів. З'ясовано, що зазначені процеси зумовлено низкою мовних і позамовних чинників, які свідчать про відбиття світогляду носіїв арго в їхньому соціолекті. Це уможливило висновок про його «стереотипність», в основу якої покладено принципи мовної свободи та іронії, дозволяє подальше проектування мови з огляду на синтез традиційних та специфічних способів і засобів номінування.

Ключові слова: арго, номінування, назви осіб, семантичне перенесення, конотація, іронія.

Редько Е. А. Семантические этнонимы в украинских арготических системах. В статье рассмотрена семантическая номинация этнонимов в украинских арготических системах, определены основные модели переносов и особенности образования номенов. Установлено, что указанные процессы обусловлены рядом языковых и внеязыковых факторов, свидетельствующих об отражении мировоззрения арготирующих в их социолекте. Это делает возможным вывод о его «стереотипности», зиждущейся на принципах языковой свободы и иронии, позволяет проектировать в дальнейшем язык в связи с синтезом традиционных и специфических способов и средств номинации.

Ключевые слова: арго, номинация, лицо, наименования лиц, семантический перенос, коннотация, ирония.

Redko Ye. O. Semantic Ethnonyms in the Ukrainian Argotic Systems. This article deals with semantic ethnonyms nomination in the Ukrainian argotic systems, it is determined the basic models of transferring, as well as nomens forming specifics. It is determined that mentioned above processes are caused by a number of linguistic and extra-linguistic factors rendering argo speakers' outlook in their sociolect. This fact makes a conclusion about its 'stereotype', in basis of which there are the principles of linguistic freedom and irony and further developing language as synthesis of traditional and specific ways, means and mechanisms of nomination.

Key words: argo, nomination, persons names, semantic transferring, connotation, irony.

У структурі *nomina personalia* помітне місце посідають етноніми, які засвідчують активні міжнаціональні й міжкультурні контакти та зв'язки. Відповідно різноманіття типів і способів називання людей за етнічною ознакою зумовлює актуальність і нагальність їхнього вивчення у значеннєвому, словотвірному та синтаксичному аспектах номінування. Оскільки семантичні зміни постають одним із найпродуктивніших способів творення етнонімів в арго і вказують на загальні тенденції розвитку зазначеної лексико-словотвірної групи, метою запропонованої статті визначаємо дослідження названих процесів, їхніх особливостей, можливостей і наслідків. Зважаючи на це, наше завдання вбачаємо в аналізові семантичних етнонімів в українських арго в контексті взаємодії різних складових національної мови.

Загалом для української літературної мови на всіх етапах її розвитку типовим є словотвірний характер етнонімів, оскільки інші способи номінування представлені в аналізо-

ваній групі побіжно (тут ідеться про давні за часом запозичення на зразок *араб, грек, серб, турок, швед* тощо). Відповідно до цього В. Горпинич подає низку ознак, характерних для такої деривації: «постійність загального значення, однозначність твірного слова і переважання однозначності похідних структур, високий рівень конкретності кожної назви особи, обмежена кількість основних словотворчих афіксів» [2:48]. Проте формальною особливістю аналізованого явища є наявність досить давньої та продуктивної дериваційної моделі (див. про це в [1]) — творення етнонімів від назв країн, територій чи місцевостей (*Америка* → *американець*, *Росія* → *росіянин* тощо). На думку О. Кровицької, це зумовлено «специфікою власної назви, яка позбавлена номінативного значення і називає лише конкретний об'єкт (територію, країну, народ, місцевість, народність)» [3:26]. Натомість в українських соціолектах етнонімне номінування представлено різноманітнішими типами та способами, у чому вбачаємо вияв лінг-

вальної свободи, словотворчості, застосування мовної гри та іронії. Тому не дивно, що в аргі фіксуємо велику кількість назв осіб за національною належністю, серед яких чільне місце (на відміну від літературної мови) посідають семантичні номен.

Передусім слід зазначити, що для арготичного етнонічного номінування засадничою є опозиція *свій-чужий*, яка, проте, характеризує й загалом значеннєву структуру особових соціолектів. У такому разі представників інших («чужих») народів оцінено здебільшого негативно, причому об'єктом іронії стають їхні особливості чи ознаки. Саме ці маркери визначають сутність семантичного перенесення і оприявнюються в різних моделях називання, більшість із яких характеризуються номінативним ланцюжком: *‘об’єкт перенесення’* → *‘особа, пов’язана з об’єктом’* → *‘особа за національною чи етнічною ознакою’*.

Так, однією з найпродуктивніших в українському аргі є етнонімна номінативна модель, пов’язана з особливостями мовлення людини. Відповідно репрезентантами особи в такому разі постають чужомовні лексеми, уживані під час міжетнічної комунікації. Досить часто на національну належність вказують вигукі та звуконаслідувальні слова, притаманні представникам тих чи тих народів. Особливістю таких номенів є їхній зв’язок з позамовними реаліями, що містить не додаткову оприявлену конотацію, а прихований оцінний компонент. Наприклад, вояцьке *банзай* ‘японець’ (АУВ, 142) відсилає до японського бойового закличу, а *матка боска* ‘поляк’ (АУВ, 156) апелює до католицької молитви, зверненої, очевидно, до Божої Матері Ченстоховської (те саме й у *айвай* ‘єврей’ (АУВ, 144)), не вказуючи експліцитно на хоробрість чи богобоязкість як етнічну ознаку. Крім того, зазначене семантичне перенесення зумовлює зрушення й у структурі лексеми: утворена особова назва набуває номінативного значення, якого вона здебільшого не мала як вигук чи звуконаслідування. Це простежується, зокрема, й у номені *бжи-бжи* ‘поляк’ (АУВ, 156), у якому іронічно висміюється надмірна «шиплячість» польської мови і ця мовленнєва особливість її носіїв (пор. із сучасними жаргоновими *пшек, пшекало* ‘поляк’ чи *зюзюк, йоцик* ‘білорус’).

Подібні явища фіксуємо й в інших особових назвах, утворених за аналізованою номінативною моделлю. Зокрема, репрезентантами етнічної належності можуть бути слова та словосполучення, уживані найчастіше під час спілкування або типові для спілкування (зве-

ртання, прохання, накази тощо). При цьому факт нерозуміння чи несприйняття чужомовцем чогось (зокрема мови носія соціолекту) визнається певним ганджем, розумовою чи культурною низькістю. Наприклад, номен *немтудум* ‘угорець’ (АУВ, 144) вказує на неможливість міжнаціональної комунікації саме з вини носія іншої мови (в угорській *немтудум* означає ‘не розумію’). На це ж натрапляємо й у випадку з номеном *руманеишти* ‘румун’ (від рум. *românești* ‘по-румунськи’) (АУВ, 144), який, будучи нейтральним за своєю оцінкою, набув у вояцькому соціолекті додаткового конотування, зреалізованого в словотвірному контамінації *туманеишти* ‘румун’ (АУВ, 144) ← [*туман* ‘дурень’ + *руман*]*еишти*. Така етнічна «ворожість» є, на нашу думку, наслідком перебування аргомовця в поліетнічному середовищі (а саме цісарському та радянському війську), страфікованому за національною, культурною, мовною та станово-ієрархічною належністю. Це підтверджує й номен *твоя-моя* ‘представник нацменшин СРСР’ (АУВ, 168), у якому висміюється неспроможність червоноармійців-азійців опанувати граматичні особливості російської мови, яких немає в рідних для них мовах. Цікаво, що «одноармійці» мовно фактично прирівняні до представників ворожого війська (наприклад, *масло-яйка* ‘німець’ (АУВ, 168) чи *фляш* ‘німець’ (від нім. *Fleisch* ‘м’ясо’) (АУВ, 150) — типові слова-накази під час харчових трусів на окупованій території) і подібне знижене ставлення до них в аргі реалізується навіть через пряме запозичення обценних (т. зв. «нецензурних» чи лайливих) слів чи прокльонів (*теремгоме, басамакутя* ‘угорець’ (АУВ, 151)). Таке характеризує аргі на всіх його рівнях і свідчить власне не стільки про «акультурність», «спохаблення» мовців, як реалізує програмованість, «заточеність» носіїв соціолекту на мовну гру, іронію, фіксує дихотомічність «низьке-високе», притаманну для інтелектуально й культурно розвинених суспільств.

Не менш важливим (порівняно з попередньою моделлю) є творення семантичних етнонімів-арготизмів, в основу якого покладено певні риси зовнішності людини (найчастіше — риси обличчя). Це викликано насамперед расовими чи антропометричними відмінностями й особливостями та стереотипами, пов’язаними з ними, що існують у неоднорідному соціолектному середовищі. Так, апелювання до кольору шкіри лежить виключно в основі арготичних назв представників південних народів (*банабак* ‘грек’ (АУВ, 171),

микас ‘циган’ (Дз77, 311) — від *микас* ‘коваль’ — за чорною від роботи шкірою, *чорний* ‘представник нацменшин’ (АУВ, 168)), оскільки середовище їхнього побутування в ті часи ще не було «полірасовим» (пор. із суч. *блек*, *зефір*, *копчений*, *сніжок*, *чорножопий*, *шоколадка* ‘негр’ чи *жовтий* ‘азієць’). Винятком із цього спостереження є бурсацький арготизм *пендос* ‘грек’, виведений від гр. *κοντός* ‘низкорослий’. Очевидно, таке мотивування зумовлене типовим для бурсацько-школярського арго «перевернення дійсності» (традиційно греки є високими за зростом), яке мало на меті висміяти, зіронізувати назване явище. Натомість у номені *косоокий* ‘представник нацменшин СРСР’ засвідчено типову етнічну оцінку представників монголоїдної раси, пов’язану з характерним розрізом очей (пор. суч. *косий*, *косоглазий*, *щурий*). Такі ж стереотипи фіксуємо в арго й щодо євреїв: тут ідеться передусім про кудлатість, кучерявість як зовнішню ознаку, зреалізовану в номені *парх* (Горб, 101), утвореному від *парх* ‘кучеряве, закручене волосся’ (пор. також із *кудлай* (Дз79, 194), *пейсаль* (Горб, 86), *пейсач* (Горб, 148)).

Інколи в українському арго базою семантичного перенесення стають речі та предмети, що втілюють певні уявлення про побут представників етнічних груп, — як вирізнявальні зовнішні ознаки. Відповідно соціолектоносії апелюють у такому разі до явищ, належних до різних елементів щоденного життя людини — одягу, оселі, аксесуарів тощо. Подібне може супроводжуватися додатковим смисловим нашаруванням, завдяки якому формується мотиваційний зв’язок між похідним і твірним номенами. Наприклад, львівський арготизм *клерик* ‘жид-хусит’ (Горб, 140) відсилає нас до лат. *clericus* ‘духовний’ (пор. *клірик* ‘належний до кліру’), але в основу такого перенесення покладено позамовну реалію — довгий халат хуситів нагадує рясу духовної особи. Це ж застосовуємо й щодо інших назв євреїв — *шмайгалес*, *шмайдалес* (Горб, 163), мотивованого арготичним гебраїзмом *šmidel* ‘спальня хасидів’, і *цебух*, *цибух* (Горб, 82) — від діалектного *цибух* ‘частина люльки’. Проте типовішим для арго є використання під час творення назв осіб за національною належністю стереотипів, репрезентантами яких стають предмети-етнічні маркери, пов’язані з реаліями народного життя (предметами пересування, їжею, танцями): *каруца* ‘віз’ → ‘румун’ (АУВ, 150), *мамалига* ‘каша’ → ‘румун’ (АУВ, 150), *чардаш* ‘угорський танок’ → ‘угорець’ (АУВ, 150) тощо. В окремих випадках такі семанти-

чні перенесення викликають підтекстові асоціації, зумовлені зневажливо-іронічним ставленням до «чужого», що підтверджують, зокрема, сучасні жаргонізми *бульба*, *бульбаиш*, *гомельдрев* ‘білорус’, *лапотник* ‘росіянин’ тощо. Це створює лакуни в номінативному ланцюжку, які можуть заповнюватися оцінними арготизмами, що зреалізовано найповніше серед аналізованого в перенесенні *іжа* → *особа*. На таке вказують вояцькі арготизми *кнедлічек* ‘чех’ (АУВ, 144), *макароні* ‘італієць’ (АУВ, 144), для яких проміжною ланкою є відповідно запозичені соціолектизми *knedlik* ‘нездара’ та *makaroni* ‘дурень’ (пор. із виразом *вішати лапшу на вуха* ‘обманювати когось’). Тому можемо припустити, що й номен *мамалига* зазнав подібних переосмислень, про що побіжно свідчить конотований «школяризм» *мамалига* ‘рудий’ (пов’язаним із ним є, очевидно, рос. соціолектне *рыжий* ‘той, кого примушують робити щось’).

Крім того, мотиватором для номінування етнонімів в арго стають назви предметів, пов’язаних із суспільним життям людини. Це стосується, зокрема, номенів *климтур* ‘німець’ (Гн, 12), *кльонтур*, *плінтур*, *пльонтур* ‘поляк’ (Дз79, 192), утворених від *климтур* ‘гульден’. У такому разі може йтися не лише про перенесення з речі, пов’язаної з адміністративно-державною системою (гроші), на особу, яка нею володіє, а й про етнічну визначеність таким предметом (*німецькі гроші* → *німець*). Це підтверджують численні назви поліціантів, вояків, представників міської адміністрації, наявні в арго, і фіксування наступного в парадигмі номена *плінтур* ‘поліцай’ (Дз79, 192). З іншого боку, можливим є номінативний ланцюжок, ґрунтований на ознаці людини з точки зору її матеріальних статків: *пльонтур* ‘гульден’ → ‘пан’ (Дз79, 192) → ‘поліцай’ → ‘поляк’. Ця мотивованість підсилюється й позамовними чинниками: панівним становищем представників польсько-німецької адміністрації в Західній Україні часів Австро-Угорської імперії та матеріальними нестатками селян (і відповідно й лірників та ремісників).

Схожі принципи називання використано в арго й щодо етнонімів, утворених від оцінних особових етранжизмів. У такому разі індивідуальна риса характеру людини розуміється як притаманна всім представникам етносу і є «стереотипнотворною»: наприклад, «гордовитість» визначає сутність семантичного перенесення *пуриц* (*пурицель*) ‘завадіяка, гордовита людина’ → *пурицель* ‘євреї’ (Горб, 151). До того ж додатковим мотиваційним елементом постає номен *пурицель* ‘вид голу-

бів, які полюбляють перевертатися», що вносить до значеннєвої структури утвореної назви сему «хитрість, крутість». Досить часто в таких номенів важко відновити твірний ланцюжок, оскільки втраченими є зв'язки між вихідним чужомовним словом та арготизмом. Так, наявність фонетичних варіантів при різній значеннєвій структурі уможливило висновок про центральність для номенів *маглит* «поляк» (Гн, 12), *малиц* «чех» (Дз79) «зовнішньооцінних» сем «багатий», «пан» і виведення цих арголексем від *μαγαλείον* «велич, благородство». Натомість з точки зору внутрішніх рис людини конотовано номени *гутліг* «єврей» (АЛ) та *ланюс* «поляк» (Боржк, 706): у такому разі ключовими стають семи «добрий, хороший у ставленні» (нім. *gutlich* «полюбовний») та «ніжний» (новогр. *leanos* «ніжний, витончений»), які є підґрунтям для значення «пан, багатий, вищий за статками». Щоправда, ці процеси супроводжує кардинальна аксіологічна переорієнтація, оскільки ще на початкових стадіях розвитку семантики слова відбувається зміна полюсів оцінки і позитивне стає негативним (доброту розуміють як злість, ворожість, а витонченість — як слабкість чи неповноцінність). Відповідно логічним є висновок про чітку ієрархічну структуру світу носія арго, у якій соціальне протиставлене ціннісному, що засвідчують номени *хурделе* «циган» (Горб, 55) (від циг. *кхэратуно* «хазяїн», *пхурдыдыро* «старший») та *алт* «українець» (Дз77, 295) (очевидно, від нім. *alt* «старий»). Тому таку позитивну оцінку аргомовець переносить і на етнізм, що стає репрезентантом належності до «своїх» у соціолектному середовищі.

Проте типовішим для арготичних етнізмів визначаємо зневажливе ставлення до представників інших народів, причому під таку оцінку підпадають як нейтральні, так і негативно забарвлені номени. Для перших характерною є соціокультурна зумовленість, виражена в зверненні до комунікаційних, громадських чи релігійних ознак людини і переосмислена крізь призму особистого «ворожого» сприйняття (*пилипон* «росіянин» (АУШ, 21) від *пилипон* «член старовірської секти», *поган* «єврей» (Горб, 55) від *поганин* «язичник» тощо). Цікаво, що часто носії арго використовують з такою метою номени на позначення позитивних рис людини, у яких така семантика нейтралізується (напр. тюрк. *joldaş* «товариш, спільник» → *йолдаш* «нацмен» (АУВ, 166), тюрк. *qonaq* «гість, друг» → *кунак* «кавказець» (АУВ, 150), пол. *obywatel* «громадянин» → *обиватель* «поляк» (АУВ,

161), а також *цирий* «українець» (АУВ, 171)). Згаданий процес супроводжує «розавтономінування», під час якого самоідентифікувальні номени перетворюються на конотовані ззовні. Натомість якщо оцінка ще до семантичного перенесення була негативною, то вона просто накладається у структурі номена на етнічне тло (пор. *домокрад* «поляк» (АУВ, 167), *жебрак* «поляк» (АУВ, 167), *живогліт* «угорець» (АУВ, 150), *мазниця* «українець» (АУВ, 150), *макан* «японець» (Горб, 117) — від рум. *тосан* «румунський вівчар; батяр, грубіян»).

Це ж спостерігаємо і щодо номінативної моделі *тварина* → *особа*, у якій базою для перенесення стають тварини за їхніми негативними діями чи способом існування. Наприклад, львівське *кабан* «українець» (Горб, 84), пов'язане, очевидно, з такою ознакою людини як неохайність (додатковою є сема «опецькуватість, тілесна грубість»), а в основу вояцького *ішак* «кавказець» (АУВ, 150) покладено сему «упертість» чи «нерозумність». При цьому об'єктом називання обрано тварин, використовуваних представниками етнічних груп у своєму побуті, тобто в такому разі відбувається й додаткова локально-територіальна ідентифікація (згадаймо у зазначеному аспекті хоча б стереотип про сало як улюблений національний продукт українців). Натомість особливо цікавими в межах цієї моделі є номени *таракан* (АУВ, 150) і *прусак* (АУВ, 150) на позначення німців, які репрезентують нетиповий перебіг називання. Так, арготизм *прусак* є фактичним розширенням значення від *прусак* «житель Прусії», що загалом типово для українських соціолектів (пор. *кракус* «поляк» (АУВ, 167), *мазур* «поляк» (АУВ, 167), *шваб* «німець» (АУВ, 144)). Утім локальний етнізм став основою й для іншого номінативного ланцюга, у якому «метонімічний» *прусак* «таракан з Прусії (з'явився в Росії після Семилітньої війни)» на підставі синонімічних зв'язків з *таракан* (і через стадію розширення *прусак* «рудий таракан» → *прусак* «будь-який таракан») зумовив розвиток в останнього значення «німець». При цьому можливими позамовними чинниками називання вважаємо апеляцію до зовнішнього вигляду німців (рудий прусак — руді вуса в німців, чорний таракан — чорна уніформа вермахтівців) та характеристику за дією (біжать, утікають як таракани; пор. з обігруванням *Гудеріан* → *Удеріан* тощо).

Цікавою серед арготичних етнізмів є група номенів, пов'язаних із суспільно-політичними й культурними подіями та явищами. Їхньою прикметною особливістю вва-

жаємо звернення до реалій, пов'язаних з історією інших народів. Так, арготизм *ягелон* 'поляк' (АУВ, 148) зумовлено апелюванням польської влади у своїй політичній програмі до спільної середньовічної держави Ягелонів, а *гайдамака* 'українець' (Горб, 131) відсилає до повстання XVIII ст., закладаючи характеристику українців як інсургентів. Досить часто подібні номени утворено перенесенням з особових назв на позначення політичних уподобань людини (напр. *пілсудчик* 'поляк' (АУВ, 150)). При цьому можливо є в такому разі й проміжна ланка — 'вояк іншої армії', засвідчена в названих номенах (пор. *гітлерівець* 'німець'). До того ж у межах аналізованої групи виділяємо й кілька особових назв, зумовлених соціокультурними реаліями (літературою, віросповіданням тощо). Загалом таке типове для номінативної системи арго (насамперед «нового»), у якій фіксуємо досить часто подібні похідні одиниці (напр. *апаши*, *альфонс*, *мушкатер*). Вони свідчать про використання «літературних» онімів як маркерів на позначення певних зовнішніх ознак чи рис характеру людини, що частково реалізовано й у вояцькому етнонімі *швейк* 'чех' (АУВ, 150) — додатково є семи 'дурний', 'той, над яким сміються'. Тому подібне апелювання репрезентує певний рівень освіченості аргомовців, і — щонайважливіше — обігрування ними різних за своїм походженням культурних елементів.

Проте почасті зазначені механізми номінування етнонімів мовці не використовують, а ґрунтують семантичне перенесення власне на національній ознаці (*єрихон* 'жид' = 'єврейський воїн' (АУВ, 148), *ковбой* 'американець' (АУВ, 161) — виключно американська реалія). Тому можливим у такому разі є розширення значення як спосіб деривації (чес. арготизм *шкон* 'з гір, з Судетів' → 'судетський німець' → 'німець' (АУВ, 157)), хоча найчастіше в арго подібне зреалізоване в моделі *власна назва* → *етнонім*. Принципи номінування, покладені в її основу, відповідно є різними, проте переважає етнонімне називання за частотністю вживання оніма (*іван* 'росіянин' (АУВ, 159), *ганс* 'німець' (Горб, 99), *карапет* 'вірменин' (Горб, 98) тощо). Фактично в такому разі маємо справу зі називанням, ґрунтованим на стереотипові (усі росіяни — Івани, а німці — Ганси). Проте вибір імені як бази перенесення при цьому може бути ситуативним і залежати від різних чинників: побутування такого оніма в арготичному середовищі, прив'язаності до певної події чи людини або ж узагалі випадковості

називання. Тому часто в українських арготичних системах різні (за звуковою формою) назви-етноніми мають одне значення (напр., *мойша* (Горб, 121) = *іцько* (Горб, 121) = *хайм* (Горб, 104) = *хиль* (Дз77, 321) тощо). Окремо серед відонімних арготичних етнонімів виділяємо й низку назв — семантичних перенесень від розмовних чи зменшених варіантів імен (*мацько* 'поляк' (Дз77, 311), *томі* 'британець' (АУВ, 159), *франек* 'поляк' (АУВ, 157), *янтек* 'поляк' (Горб, 84)). Утім вони можуть свідчити і про пейоративне ставлення до представників інших народів, причому така оцінка закладена в зовнішній структурі слова (*абрашка* 'єврей' (АУШ, 30), *пепічек* 'чех' (АУВ, 144)) або оприявнюється, зокрема, в подальшому функціонуванні номена (*фріц* 'німець' (АУВ, 150)).

Окремішно від усіх зазначених вище номенів стоять семантичні етноніми, утворені від професійних назв. Утім у такому разі йдеться не про нейтралізацію агентивності в значеннєвій структурі слова, а про заміну внаслідок перенесення ознаки дії ознакою за національністю. Цьому сприяє пов'язаність певних народів із традиційними ремеслами або типовістю занять представників інших етносів (наприклад, *ганделес* 'скуповувач старих речей' → 'єврей' (Горб, 132), *торбешиник* 'італієць' (АУВ, 150)). Цікаво, що зафіксовані етноніми пов'язані або з торгівлею, або з музичним мистецтвом, що відзначаються пересувним способом побутування (*коробошник* 'росіянин' (АУШ, 21), *шарманичик* 'чех' (АУВ, 150) тощо). Разом із тим, це вказує і на зневажливе ставлення до інших народів, оскільки подібні назви репрезентують непостійність та легковажність осіб, яких вони характеризують. До того ж усі приклади свідчать і про чітке протиставлення «старих» та «нових» соціолектів, оскільки в останніх традиційні заняття і промисли мають здебільшого негативну конотацію, що зумовлено відмінним (від лірницько-ремісницього) за культурним і світоглядним рівнем середовищем побутування арго.

Підсумовуючи, можемо сказати, що семантичне називання етнонімів в українських арго — самобутне і цікаве явище національної мови, що свідчить про системність та тяглість її розвитку. Ґрунтуючись на стереотипності та активно використовуючи мовну гру та іронію, воно уможлиблює загальний розгляд та аналіз українських соціолектів як складової більшої (лінгвальної) структури. Проте принципи і механізми перенесень, використані в цій лексико-словотвірній групі, охоплюють лише незначну частину номіна-

тивних явищ в аргі, які плануємо вповні розглянути в подальших наших дослідженнях.

Умовні скорочення джерел

АЛ — Аркушин Г. Аргі лаборів / Г. Аркушин // *Slavia orientalis*. — 2002. — Т. 41, № 3. — С. 447—471.

АУВ — Горбач О. Аргі українських вояків / О. Горбач // Наукові записки Українського Вільного Університету. Філософічний факультет. — 1963. — Ч. 7. — С. 138—173.

АУШ — Горбач О. Аргі українських школярів і студентів / О. Горбач // Наукові записки Українського Вільного Університету. Філософічний факультет. — 1966. — Ч. 8. — С. 3—55.

Боржк — Боржковский В. Лирники / В. Боржковский // КС. — 1889. — Т. XXVI, № 9. — С. 653—708.

Гн — Гнатюк В. Лирники. Лирницькі пісні, молитви, слова, звістки і т.п. про лірників повіту Буцацького / В. Гнатюк // Етнографічний листок. — 1896. — Вип. 2. — С. 1—76.

Горб — Горбач О. Аргі в Україні / О. Горбач. — Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006. — 688 с. — (Серія «Діалектологічна скриня»).

Дз77 — Дзензелівський Й. О. Аргі нововиживівських кожухарів на Волині / Й. О. Дзензелівський // *Studia slavica. Academiae scientiarum hungaricae*. — 1977. — Т. XXIII, f. 3—4. — С. 289—333.

Дз79 — Дзензелівський Й. О. Аргі волинських лірників / Й. О. Дзензелівський // *Studia z filologii polskiej i słowiańskiej*. — 1979. — Т. 16. — С. 179—216.

Література

1. Азарх Ю. С. Словообразование и формобразование существительных в истории русского языка / Ю. С. Азарх. — М. : Наука, 1984. — 248 с.

2. Горпинич В. О. Теоретичні питання відтопонімічного словотвору східнослов'янських мов / В. О. Горпинич. — К. : Наукова думка, 1973. — 168 с.

3. Кровицька О. В. Назви осіб в українській мовній традиції XVI—XVII ст. Семантика і словотвір. / О. Кровицька. — Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 2002. — 214 с.